



Minister Finansów i Gospodarki

Znak pisma: DHM-VII.054.5.2026
Warszawa, 21 września 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: interpelacji nr 18981 w sprawie importu nawozów do Polski, wpływu tego zjawiska na krajowych producentów oraz bezpieczeństwa rynku nawozowego

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pani Poseł Magdaleny Filipek-Sobczak z 13 sierpnia 2026 r. w sprawie importu nawozów do Polski, wpływu tego zjawiska na krajowych producentów oraz bezpieczeństwa rynku nawozowego, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Ad 1.

Wolumen i wartość importu nawozów do Polski w latach 2023–2026, z podziałem na państwa pochodzenia przedstawia się następująco:

Państwo importu	Kody celne (CN)	2023		2024		2025		2025 I-VI		2026 I-VI	
		mln EUR	tony	mln EUR	tony	mln EUR	tony	mln EUR	tony	mln EUR	tony
Algieria	3102	38	96 580	26	74 311	24	61 025	8	21 114	19	45 940
Belgia	3105	8	10 348	13	16 649	19	20 706	10	9 389	9	9 317
Białoruś	3102, 3105	24	28 627	73	60 799	20	46 619	16	36 475	6	12 691
Chiny	3102, 3104, 3105	44	11 226	76	213 194	33	114 519	18	51 080	3	6 866
Finlandia	3105	40	84 574	47	116 620	82	182 771	21	50 916	29	58 610
Holandia	3101, 3102, 3103, 3104, 3105	83	199 770	84	207 769	106	245 121	51	125 325	59	124 227
Kanada	3104	31	75 059	39	131 836	65	213 031	34	119 832	38	118 026
Litwa	3102, 3103	134	298 155	125	338 750	180	383 791	107	221 245	119	235 522

	3104, 3105										
Łotwa	3101, 3102, 3105	8	27 308	3	17 731	3	9 982	2	7 456	17	46 694
Maroko	3103 3104, 3105	92	172448	107	196 145	96	164 702	60	105 716	35	62 446
Niemcy	3101, 3102, 3103, 3104, 3105	287	891528	289	977 898	359	1 028 120	200	550 609	188	501 325
Rosja	3102, 3104, 3105	223	612466	431	1 307 554	639	1 818 246	442	1 240 175	84	261 140
Słowacja	3102	6	16 515	9	31 247	12	36 884	4	14 335	8	21 069
Węgry	3102	33	90 487	22	69 264	19	55 188	15	42 077	7	20 973
Wielka Brytania	3102, 3103 3104, 3105	22	54 187	21	74 776	30	93 049	21	64 129	13	44 576
Włochy	3101, 3102, 3105	10	7 565	15	9 138	16	9 350	9	5 390	13	6 631

Kody CN unijnej klasyfikacji towarowej (ang. *Combined Nomenclature* - Nomenklatury Scalonej) dla nawozów:

3101 - Nawozy zwierzęce lub roślinne, nawet zmieszane ze sobą; nawozy produkowane przez zmieszanie lub obróbkę chemiczną wyrobów zwierzęcych lub roślinnych

3102 - Nawozy mineralne lub chemiczne, azotowe

3103 - Nawozy fosforowe mineralne lub chemiczne

3104 - Nawozy potasowe, mineralne lub chemiczne

3105 - Nawozy mineralne lub chemiczne zawierające dwa lub trzy z pierwiastków: azot, fosfor, potas; towary działu 31 w postaciach, lub w opakowaniach o m. =< 10 kg (wieloskładnikowe).

Ad 2.

Z dostępnych danych wynika, że Polska z Niemiec najczęściej importuje nawozy azotowe (CN 3102) oraz nawozy potasowe (CN 3104). MRiT nie dysponuje danymi na temat niemieckich producentów eksportujących nawozy do Polski.

Import nawozów z Niemiec do Polski w latach 2023 – 2026 (z podziałem na kody CN):

Kody CN nawozó w	2023		2024		2025		2025 I-VI		2026 I-VI	
	mln EUR	tony	mln EUR	tony	mln EUR	tony	mln EUR	tony	mln EUR	tony
3101	2	145 992	8	104 792	50	118 311	30	53 581	4	42 290

3102	127	360 368	128	418 613	165	473 367	89	259 550	101	220 887
3103	0	63	1	2 048	1	1 612	1	1 612	0	288
3104	143	372 813	137	437 471	124	411 922	67	221 138	69	224 174
3105	15	12 292	15	14 974	19	22 908	13	14 728	14	13 686

Ad 3.

W interpelacji znalazła się teza mówiąca o gwałtownym wzroście importu nawozów z Niemiec w ostatnich miesiącach. Dane pokazują, że wolumen importu nawozów (CN 31) z Niemiec do Polski w I poł. 2026 r. był niższy o blisko 9%, niż miało to miejsce w I poł. 2025r., tj. 501 tys. ton wobec 551 tys. ton.

Wprawdzie Polska odnotowała wzrost udziału importu nawozów z Niemiec z 18,7% w I poł 2025 r. do 28,5% w I poł 2026 r., przy średniej z lat 2021-25 w wysokości 22,7%, jednak udział ten wzrósł głównie ze względu na spadek całego polskiego importu nawozów (ze wszystkich krajów) w I poł. 2026 r. o ok. 40% r/r.

Import nawozów z Niemiec do Polski, na tle importu nawozów do Polski ogółem

	CN 31 – Nawozy ogółem						
	I-VI 2026	I-VI 2025	2025	2024	2023	2022	2021
Import (tys. ton) z Niemiec	501,3	550,6	1 028,1	977,9	891,5	914,1	682,2
Dynamika r/r	91,1		105,1	109,7	97,5	134,0	
Cały polski import CN 31 (tys. ton)	1 761,7	2 939,4	5 053,8	4 436,4	3 492,3	3 404,6	3 604,3
Dynamika r/r całego polskiego importu CN 31	59,9		113,9	127,0	102,6	94,5	
Udział (%) nawozów z Niemiec w całym polskim imporcie nawozów	28,5	18,7	20,3	22,0	25,5	26,8	18,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższa zmiana wynika najprawdopodobniej z kilku czynników. Na przykład z faktu, że w 2026 r. miało miejsce wejście w życie mechanizmu CBAM, tj. mechanizmu dostosowywania cen na granicach UE z uwzględnieniem emisji CO₂ (ang. *Carbon Border Adjustment Mechanism*), który sprawił, że import niektórych nawozów (np. azotowych) na terytorium UE (w tym do Polski) z krajów trzecich, np. z Rosji, stał się mniej opłacalny.

Analizując ceny na podstawie danych handlu zagranicznego, nie można jednoznacznie potwierdzić, że nawozy importowane z Niemiec charakteryzują się lepszą ceną od produkcji polskiej. Poziom cen oraz przewaga Polski lub Niemiec zależy od konkretnego produktu, a także okresu, który analizujemy. Ponadto segment działania firm polskich i niemieckich jest różny.

Dane na poziomie czterocyfrowych kodów CN wskazują, że w I poł. 2026 r. przewaga cenowa po stronie Niemiec występuje tylko w przypadku nawozów potasowych (CN 3104).

Ceny importu nawozów do Polski z Niemiec oraz eksportu nawozów z Polski ogółem (obliczone na podstawie danych z handlu zagranicznego)

CN – 3102– Nawozy mineralne lub chemiczne,

azotowe							
Okres	I-VI 2026	I-VI 2025	2025	2024	2023	2022	2021
Średnia cena tony nawozu importowanego z Niemiec do Polski (EUR/tona)	457,2	341,3	347,7	305,1	352,7	626,4	311,0
Średnia cena tony nawozu importowanego do Polski (EUR/tona), (wartość importu/wolumen importu)	409,2	340,5	338,1	289,7	350,0	638,1	290,9
Średnia cena (EUR/tona) tony nawozu eksportowanego z Polski, wyliczona na podstawie wartości i wolumenu polskiego eksportu nawozów	426,3	364,6	357,5	313,1	400,4	718,2	299,5
CN – 3104– Nawozy mineralne lub chemiczne,potasowe							
Okres	I-VI 2026	I-VI 2025	2025	2024	2023	2022	2021
Średnia cena tony nawozu importowanego z Niemiec do Polski (EUR/tona)	305,5	301,7	301,5	313,4	382,5	669,8	272,1
Średnia cena tony nawozu importowanego do Polski (EUR/tona), (wartość importu/wolumen importu)	305,6	294,1	299,5	321,2	402,1	638,0	273,3
Średnia cena (EUR/tona) tony nawozu eksportowanego z Polski, wyliczona na podstawie wartości i wolumenu polskiego eksportu nawozów	381,0	343,4	360,8	391,3	473,8	772,7	400,8
CN – 3105– Nawozy mineralne lub chemiczne, wieloskładnikowe							
Okres	I-VI 2026	I-VI 2025	2025	2024	2023	2022	2021
Średnia cena tony nawozu importowanego z Niemiec do Polski (EUR/tona)	1036,5	870,7	807,9	993,3	1187,0	1470,1	1046,7
Średnia cena tony nawozu importowanego do Polski (EUR/tona), (wartość importu/wolumen importu)	620,7	524,1	522,2	487,7	568,5	713,9	390,9
Średnia cena (EUR/tona) tony nawozu eksportowanego z Polski, wyliczona na podstawie wartości i wolumenu polskiego eksportu nawozów	743,4	649,3	655,8	675,4	809,4	853,4	425,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza 20 największych pozycji importowych z Niemiec w kategorii nawozy na najniższym poziomie agregacji (ośmiocyfrowe kody CN) wykazała, że w I poł 2026 r. połowa z tych towarów charakteryzowała się przewagą cenową po stronie Niemiec, a połowa po stronie Polski.

Polskie ceny często prezentują się korzystniej od cen importu niemieckiego w przypadkach, kiedy wolumeny eksportu danego rodzaju nawozu z Polski są wysokie, np. *mocznik zawierający <= 45 % masy azotu (CN 31021090) czy mocznik, nawet w roztw. wodn., zaw. >45% masy azotu w such. produk (CN 31021019)*. Niższe ceny po stronie Niemiec widoczne są często wśród towarów, w których Polska ma stosunkowo niewielki eksport np. *chlórek potasu (CN 31042010 oraz CN 31042050)*. Powyższe sugeruje, że istotne znaczenie dla poziomu cen może mieć skala produkcji, dostępność towaru albo segment towarowy.

Analiza wolumenów i cen handlu wykazała przypadki wzrostu importu danego nawozu do Polski mimo wyższych cen niemieckiego towaru. Najbardziej wyraźnym przykładem był *mocznik zawierający do 45% azotu (CN 31021090)*, dla którego średnia cena importu z Niemiec była o 45% wyższa od średniej ceny polskiego eksportu (relacja 1,45), a jednocześnie polski import zwiększył się o 185% r/r.

Istotnymi czynnikami o charakterze podażowym, mającymi wpływ na wahania cen nawozów mineralnych, są ceny oraz dostępność surowców wykorzystywanych w produkcji (gaz ziemny, fosforyty, chlorki potasu), które determinują koszty produkcji nawozów.

Koszt gazu ziemnego stanowi kluczowy czynnik kosztotwórczy w produkcji nawozów azotowych, dlatego ceny nawozów azotowych są silnie uzależnione od sytuacji na rynku gazu.

Dane dotyczące cen gazu ziemnego dla dużych odbiorców publikowane przez Eurostat pokazują, że w ostatnich okresach (od II poł 2024 r. do II poł 2025 r.) czynnik ten kształtował się korzystniej dla konkurencyjności kosztowej Polski, choć różnica nie jest znaczna. W 2025r., mimo niższej średniej ceny gazu w Polsce, import nawozów azotowych (CN 3102) z Niemiec do Polski zwiększył się o około 13% rok do roku.

Średnia cena gazu ziemnego dla przedsiębiorstw przemysłowych o rocznym zużyciu między 1 000 000 GJ a 3 999 999 GJ - band I5. Euro za MWh, cena obejmująca wszystkie opłaty i podatki

	I poł. 2021	II poł. 2021	I poł. 2022	II poł. 2022	I poł. 2023	II poł. 2023		I poł. 2024	II poł. 2024	I poł. 2025	II poł. 2025
Niemcy	30	56,3	79,9	105,3	68,2	59,9		50	60,8	62,8	54,2
Polska	27,2	61,2	86,6	103,6	96,8	81,5	Brak danych - confidential		60,7	59,7	51,1

Źródło: Eurostat:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_pc_203_custom_22513916/default/table

Ważnym czynnikiem cenotwórczym jest fakt, że Niemcy należą do największych producentów nawozów premium w UE. Duża skala produkcji pozwala rozłożyć koszty stałe na większy wolumen wyrobów, obniżając koszt jednostkowy. Niemcy są piątym największym na świecie producentem nawozów potasowych.

Ponadto atrakcyjność niemieckiego rynku dla pozyskiwania nawozów przez polskie podmioty można częściowo tłumaczyć bliskością geograficzną obu krajów. Nawozy są produktami o dużej masie, dlatego koszty transportu mają duże znaczenie dla opłacalności handlu.

Ad 4.

MRiT nie dysponuje danymi na temat źródeł surowców wykorzystywanych przez producentów nawozów w Niemczech, ponieważ stanowią one tajemnicę handlową przedsiębiorstw. Państwa członkowskie Unii Europejskiej nie mają prawnego obowiązku przekazywania sobie ani Komisji Europejskiej tak szczegółowych danych operacyjnych dotyczących prywatnych zakładów przemysłowych. Wymiana informacji na szczeblu unijnym ogranicza się do ogólnego monitorowania bezpieczeństwa dostaw oraz publikacji zagregowanych danych statystycznych, dostępnych m.in. w bazach danych Eurostatu. W zakresie importu gazu ziemnego do poszczególnych krajów członkowskich UE dane dostępne są na stronie internetowej Eurostatu pod linkiem:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ti_gas/default/table?lang=en.

Dysponujemy natomiast danymi dotyczącymi struktury pozyskiwania gazu ziemnego przez całą niemiecką gospodarkę. W 2025 r. Niemcy zużyły łącznie 864 TWh gazu - 60% zużycia przypadało na przemysł. Według wstępnych danych w 2025 r. niemiecki import gazu wyniósł 1031 TWh. Największymi dostawcami gazu były Norwegia (44%), Holandia (24%) i Belgia (21%). 106 TWh gazu ziemnego zaimportowano przez niemieckie terminale LNG w Wilhelmshaven, Brunsbüttel, Lubmin i Mukran, co stanowiło 10,3% całego importu.

Ad 5.

MRiT nie prowadzi analiz dotyczących możliwości reeksportu produktów wytworzonych z wykorzystaniem rosyjskich surowców lub produktów pochodzących z Federacji Rosyjskiej za pośrednictwem innych państw. Ministerstwo bierze natomiast udział w opiniowaniu pakietów sankcji uchwalanych na forum UE, nakładanych na Federację Rosyjską, co częściowo pokrywa się z tym zagadnieniem.

Od 1 lipca 2025 r. zaczęły obowiązywać dodatkowe cła i limity importu na nawozy azotowe i wieloskładnikowe przywożone do UE z Rosji i Białorusi. Celem jest zmniejszenie zależności od importu z tych kierunków, co ma zwiększyć bezpieczeństwo żywnościowe UE, wesprzeć rodzimych producentów oraz ograniczyć środki finansowe wykorzystywane przez Rosję do prowadzenia wojny.

Jednocześnie wszedł w życie mechanizm CBAM, który obejmuje amoniak, kwas azotowy, mocznik, inne nawozy zawierające azot (CN 3102, 3105).

Jednym z najbardziej widocznych efektów nowych regulacji było znaczne ograniczenie importu nawozów z Rosji. Skala dostaw była wielokrotnie niższa niż rok wcześniej: w I poł. 2026 r. podmioty z UE sprowadziły z Rosji 755,6 tys. ton wobec 3 264,2 tys. ton w I poł. 2025 r., czyli nastąpił spadek o ponad 75%. Co więcej, w I poł. 2026 r. import dotyczył przede wszystkim (ok. 48%) nawozów potasowych (CN 3104, nieobjętych CBAM), a nie azotowych (CN 3102), jak miało to miejsce w latach 2022-2025 (ponad 50%).

Ad 7.

Eksport nawozów z Polski na Ukrainę w latach 2023 – 2026

	CN 31 – Nawozy ogółem				
	I-VI 2026	I-VI 2025	2025	2024	2023
Eksport (tys. ton) z Polski na Ukrainę	364,1	390,4	785,2	681,0	730,4
Eksport (mln euro) z Polski na Ukrainę	175,4	169,4	329,6	273,8	366,8
Wyliczona średnia cena eksportowanej tony nawozu (CN 31) z Polski na Ukrainę	481,7	433,9	419,8	402,1	502,2
Cały polski eksport nawozów (CN 31) (tys. ton)	1 414,1	1 683,0	3 180,8	2 690,2	2 187,6
Cały polski eksport nawozów (CN 31) (mln euro)	688,3	720,7	1 321,2	1 028,0	1 051,0
Wyliczona średnia cena eksportowanej tony nawozu z Polski ogółem (euro/tona)	486,7	428,2	415,4	382,1	480,4

Udział (%) nawozów eksportowanych na Ukrainę (wolumen) w całym polskim eksporcie nawozów	25,7	23,2	24,7	25,3	33,4
--	------	------	------	------	------

Kody CN nawozów	2023		2024		2025		2025 I-VI		2026 I-VI	
	mln EUR	tony	mln EUR	tony	mln EUR	tony	mln EUR	tony	mln EUR	tony
3101	0	848	0	553	0	791	0	14	0	23
3102	149	382 722	115	396 375	148	443 083	70	213 349	60	152 720
3103	7	22 950	4	15 804	9	29 122	2	7 386	3	14 131
3104	12	29 134	4	10 957	4	12 715	1	2 989	4	14 773
3105	199	294 732	151	257 357	168	299 518	96	166 647	107	182 480

Ad 8.

Szacowanie rocznych potrzeb nawozowych Ukrainy jest obecnie trudniejsze niż przed wojną, ponieważ zmienił się areal upraw i struktura produkcji rolnej. Natomiast według ukraińskiej agencji branżowej Infoindustry, zużycie nawozów mineralnych w Ukrainie w okresie styczeń-sierpień 2025 r. wyniosło ok. 3,42 mln ton, co odpowiada rocznej skali ok. 5 mln ton. Natomiast import nawozów na Ukrainę w 2024 r. wyniósł 2,9 mln ton, a w 2025 r. 3,3 mln ton. Co oznacza wzrost o 13,4% r/r. Rynek ukraiński pozostaje w znacznym stopniu (pow. 60%) uzależniony od dostaw zagranicznych.

Ukraina poza Polską nawozy sprowadza (dane za 2025 r.) z: Bułgarii (17% wartości importu nawozów), Azerbejdżanu (10,5%), Chin (6,7%), Serbii (5,8%), Maroka (5,3%), Litwy (4,1%), Grecji (3,5%), Hiszpanii (2,1%). Polska to zdecydowanie największy dostawca, w 2025 r. blisko 1/3 wartości importowanych nawozów przez Ukrainę pochodziło z Polski. Ukraiński import nawozów z Polski znacząco wzrósł w ostatnich latach, tj. śr. roczny wzrost (%) wartości importu 2021-2025 wyniósł 10%, a w samym 2025 r., wspomniana wartość wzrosła o 37% r/r.

Import nawozów (CN 31) przez Ukrainę w 2025 r. 20 największych (wartość) dostawców

Lp.	Nazwa kraju	Wartość importowanych nawozów w tys. USD w 2025 r.	Udział (%) w Ukraińskim imporcie nawozów	Śr. roczny wzrost wartości importu 2021-2025 (%)	Wzrost wartości importu 2024-2025 (%)
	Wszystkie kraje	1 194 861	100	10	37
1	Polska	368 595	30,8	12	24
2	Bułgaria	203 424	17	52	28
3	Azerbejdżan	125 539	10,5		98
4	Chiny	80 083	6,7	57	494
5	Serbia	68 719	5,8	44	64
6	Maroko	62 755	5,3	201	16
7	Litwa	48 765	4,1	-36	102
8	Grecja	41 832	3,5	61	-5
9	Hiszpania	24 867	2,1	10	118

10	Turcja	21 480	1,8	-7	-63
11	Oman	19 797	1,7		
12	Egipt	16 882	1,4	48	64
13	Niderlandy	15 948	1,3	29	261
14	Izrael	14 944	1,3	63	1
15	Rep. Korei	12 308	1	49	41080
16	Kazachstan	10 924	0,9	-29	-54
17	Słowacja	8 901	0,7	34	28
18	Włochy	7 605	0,6	-6	158
19	Gruzja	6 321	0,5	-54	2910
20	Niemcy	5 886	0,5	-13	77

Źródło: ITC Trade Map:

https://legacy.trademap.org/Country_SelProductCountry.aspx?nvpm=1%7c804%7c%7c%7c%7c31%7c%7c%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1%7c%7c2%7c1%7c1%7c1

Ad 9.

Po 2022 r. widoczna jest rekonfiguracja kierunków eksportu rosyjskich nawozów na rynek światowy. Do 2022 r. to Unia Europejska była największym odbiorcą nawozów z Rosji, przyjmując 28% jej eksportu. Po 2022 r. Rosja przekierowała znaczną część eksportu z rynków zachodnich (np. z UE) na rynki BRICS. W rezultacie w 2025 r. to państwa BRICS były największymi odbiorcami rosyjskich nawozów, odpowiadając za blisko połowę rosyjskiego eksportu nawozów. Dostawy do tych państw były o 71% wyższe niż w 2021 r.

Najsilniejszy wzrost wartości dostaw w porównaniu z 2021 r. widoczny jest przede wszystkim w Indiach, a także w Chinach i części rynków Azji Południowo-Wschodniej. Jednocześnie UE pozostała jednym z największych odbiorców rosyjskich nawozów, a wartość jej importu w 2025 r. była tylko ok. 7% niższa niż w 2021 r.

- W 2021 r. największymi rynkami dla rosyjskich nawozów HS 31, według danych lustrzanych importerów, były Brazylia, UE, USA, Chiny i Meksyk. W 2022 r. gwałtownie wzrosło znaczenie Indii.
- W latach 2021-2025 najbardziej znaczny wzrost wartości eksportowanych nawozów z Rosji odnotowano na kierunku indyjskim (37%), malezyjskim (25%), polskim (23%) (przy czym dane za I poł. 2026 r. wskazują na bardzo duży spadek importu do Polski z Rosji), chińskim i RPA (po 20%).
- Indie zwiększyły wartość importu z Rosji z ok. 0,49 mld USD w 2021 r. do 1,61 mld USD w 2024 r. i 2,96 mld USD w 2025 r. Oznacza to ponad sześciokrotny poziom wartości z 2021 r. w 2025 r.
- UE sprowadziła z Rosji nawozy HS 31 o wartości 2,11 mld USD w 2021 r., 2,70 mld USD w 2022 r., 1,50 mld USD w 2023 r., 1,81 mld USD w 2024 r. i 1,96 mld USD w 2025 r.
- W 2025 r. Rosja pozostawała największym pojedynczym zewnętrznym dostawcą nawozów do UE według wartości: 1,96 mld USD wobec 1,69 mld USD z Egiptu i 1,08 mld USD z Maroka.
- Wg danych ITC Trade Map za 2025 r., największymi odbiorcami rosyjskich nawozów była Brazylia (ok. 22% wartości rosyjskiego eksportu nawozów), Indie (ok. 17%), USA (ok. 10%), Chiny (9%), Polska (3,9%), Indonezja (3,9%), Meksyk (3%), Malezja (2,1%), RPA i Peru (2%). Jeżeli chodzi o kraje UE, to w pierwszej 25 odbiorców rosyjskich nawozów znalazło się 7 krajów z UE, tj. Polska, Niemcy, Francja, Hiszpania, Rumunia, Belgia,

Włochy, łącznie odpowiadając za ok. 9% wartości rosyjskiego eksportu nawozów w 2025 r.

- Nowe unijne cła na wybrane nawozy rosyjskie i białoruskie zaczęły obowiązywać dopiero 1 lipca 2025 r. Nie należy więc traktować całego okresu 2022–2025 jako okresu obowiązywania tych nowych ceł. Rozporządzenie (UE) 2025/1227 obejmuje CN 3102 oraz wybrane pozycje CN 3105, ale nie obejmuje CN 3103 ani 3104.

Zmiana światowych kierunków rosyjskiego eksportu nawozów

Za punkt wyjścia należy uznać strukturę rynku w 2021 r.

Rynek	Import z Rosji, 2021 (mld USD)	% do rosyjskiego eksportu raportowanego
Brazylia	3.877	31.0%
UE	2.111	—
USA	1.280	10.2%
Chiny	0.772	6.2%
Meksyk	0.503	4.0%
Indie	0.485	3.9%
Indonezja	0.326	2.6%

Źródło: WITS / UN Comtrade.

Rosyjski eksport raportowany ogółem, dotyczący grupy towarowej HS 31 (*ang. Harmonized System – Zharmonizowany System Oznaczania i Identyfikowania Towarów*) na cały świat wyniósł w 2021 r. 12,495 mld USD. Należy zwrócić uwagę, że dane lustrzane poszczególnych importerów nie muszą sumować się identycznie z eksportem raportowanym przez Rosję.

Główne rynki eksportu rosyjskich nawozów HS 31, 2021–2025, wzrost po 2021 r.

Rynek	2021, mld USD	2024, mld USD	% 2024/2021
Indie	0.485	1.608	+231.7%
Chiny	0.772	1.436	+86.0%
Indonezja	0.326	0.451	+38.4%
Meksyk	0.503	0.583	+16.0%
Brazylia	3.877	4.171	+7.6%
USA	1.280	1.304	+1.8%
UE	2.111	1.810	-14.3%

Źródło: WITS / UN Comtrade, mirror imports, HS 31.

Zmiana wartości importu rosyjskich nawozów na wybranych rynkach, 2024 wobec 2021

Najbardziej jednoznaczna zmiana dotyczy Indii. Wartość importu rosyjskich nawozów wzrosła z 0,485 mld USD w 2021 r. do 2,628 mld USD w 2023 r. W 2024 r. spadła do 1,608 mld USD, ale w 2025 r. ponownie wzrosła do 2,956 mld USD. Chiny zwiększyły wartość importu z 0,772 mld USD w 2021 r. do 1,436 mld USD w 2024 r., czyli o ok. 86%. Indonezja

również utrzymała w 2024 r. poziom wyższy niż w 2021 r., a w 2025 r. jej import z Rosji wyniósł ok. 0,698 mld USD, czyli przekroczyła poziom z 2021 r. ponad dwukrotnie.

Nie widać natomiast prostego zastąpienia UE jednym nowym rynkiem. Bardziej trafne jest stwierdzenie o dywersyfikacji i przesunięciu ciężaru sprzedaży w stronę Azji oraz utrzymaniu silnej pozycji w Brazylii i obu Amerykach. Brazylia pozostawała największym pojedynczym rynkiem w 2024 r. z importem z Rosji wartym 4,17 mld USD.

Dane roku 2025 potwierdzają tendencje nowych kierunków eksportu rosyjskich nawozów:

Rynek	Import z Rosji 2025, mld USD	Zmiana % vs 2021
Indie	2,956	+510%
UE	1,962	-7%
USA	1,798	+40%
Indonezja	0,698	+114%
Meksyk	0,550	+9%
Malezja	0,385	n/d
RPA	0,363	n/d
Kolumbia	0,266	n/d

Źródło: WITS / UN Comtrade, HS 31

Import nawozów (cała grupa HS 31) z Rosji do UE

Według danych Komisji Europejskiej, w 2023 r. import z Rosji do UE nawozów objętych późniejszymi dodatkowymi taryfami wyniósł ok. 3,6 mln ton o wartości 1,28 mld EUR, co odpowiadało ponad 25% importu UE z państw trzecich. W 2024 r. było to ok. 4,4 mln ton o wartości ok. 1,5 mld EUR, czyli ok. 30% importu UE z państw trzecich. Są to dane dla zakresu regulacji, a nie dla całej grupy HS 31.

Dla całej grupy **HS 31 Fertilisers (nawozy)** import do UE z Rosji pod względem wartości wygląda następująco:

Rok	Import UE z Rosji, mld USD	Zmiana
2021	2,111	
2022	2,701	+28,0%
2023	1,497	-44,6%
2024	1,810	+20,9%
2025	1,962	+8,4%

W debacie publicznej okres po lutym 2022 r. bywa określany zbiorczo jako „okres sankcji”. Jednak w przypadku nawozów wymaga to doprecyzowania. Handel nawozami nie został objęty jednolitym, całkowitym zakazem importu do UE. Wprowadzony został natomiast instrument mający bezpośrednio ograniczać import wybranych rosyjskich i białoruskich nawozów na mocy *Rozporządzenia (UE) 2025/1227*. Nie jest on kolejnym pakietem restrykcji przyjętym na podstawie unijnego reżimu sankcyjnego wobec Rosji. Jest on instrumentem polityki handlowej UE – zmianą unijnych taryf celnych.

Ponadto nie należy utożsamiać całego okresu 2022–2025 z obowiązywaniem nowych unijnych ceł na nawozy. Taryfy wynikające z rozporządzenia 2025/1227 zaczęły obowiązywać dopiero 1 lipca 2025 r. i dotyczą określonych nawozów azotowych oraz wieloskładnikowych, a nie całego HS 31.

Rozporządzenie (UE) 2025/1227 wprowadziło od 1 lipca 2025 r. dla CN 3102 stawkę 6,5% ad valorem + 40 EUR/t (do 30 czerwca 2026 r.), rosnącą etapami do 315 EUR/t od lipca 2028 r. Dla kodów CN 3105 20, 3105 30, 3105 40, 3105 51, 3105 59 i 3105 90 stawka rozpoczęła się od 6,5% + 45 EUR/t i ma wzrosnąć do 430 EUR/t od lipca 2028 r. Rozporządzenie nie obejmuje grup CN 3103 ani 3104.

Z powyższych względów, dla analizy ekonomicznej, właściwy podział okresu to nie podział na okres przed 2022 r. i po 2022 r.

- 2021 jako rok bazowy przed pełnoskalową wojną;
- 2022–2024 jako okres wojny, sankcji w innych obszarach, zmian logistycznych i cenowych, lecz bez nowych tariff 2025 na wskazane nawozy;
- od 1 lipca 2025 r. początek nowego reżimu taryfowego dla objętych kodów.

Import UE z Rosji 2021–2025

Rok	Import z Rosji, mld USD	Zmiana r/r	% importu z Rosji w imporcie UE HS31
2021	2.111	—	29.2%
2022	2.701	+28.0%	—
2023	1.497	-44.6%	20.3%
2024	1.810	+20.9%	26.1%
2025	1.962	+8.4%	22.1%

Źródło: WITS / UN Comtrade

Wartość importu nawozów HS 31 z Rosji do UE

Wartość importu UE nie pokazuje trwałego załamania po 2022 r. Po rekordowym cenowo 2022 r. nastąpił spadek w 2023 r., a następnie odbicie w 2024 i 2025 r. W 2025 r. wartość importu była o ok. 7,1% niższa niż w 2021 r., ale o 31,1% wyższa niż w 2023 r.

W 2025 r. Rosja pozostawała największym zewnętrznym dostawcą nawozów HS 31 do UE według wartości: 1,962 mld USD. Kolejne miejsca zajmowały Egipt (1,687 mld USD) i Maroko (1,081 mld USD). Udział Rosji w całkowitej wartości importu nawozów UE wyniósł ok. 22,1%.

Państwa członkowskie EU - import nawozów HS 31 z Rosji 2021–2025 (wartości w mln USD, według danych lustrzanych WITS / UN Comtrade)

Państwo	2021	2022	2023	2024	2025	% 2025/2021
Austria	3,0	7,1	5,4	1,2	1,0	-65,6%
Belgia	80,9	105,2	32,8	41,0	44,6	-44,9%
Bułgaria	60,5	174,2	57,7	71,8	n/d	n/d
Chorwacja	10,7	24,4	16,3	6,0	4,6	-57,0%

Państwo	2021	2022	2023	2024	2025	% 2025/2021
Cypr	0,0	0,0	0,5	0,0	1,4	n/d
Czechy	21,9	50,3	46,9	23,1	32,9	+50,4%
Dania	56,8	23,9	0,0	0,0	n/d	n/d
Estonia	135,2	113,7	8,7	0,3	1,3	-99,0%
Finlandia	219,0	98,2	6,0	16,9	12,0	-94,5%
Francja	130,8	354,6	294,2	261,5	177,5	+35,7%
Niemcy	84,3	310,1	261,3	185,5	213,8	+153,7%
Grecja	34,7	29,2	23,0	30,7	16,6	-52,2%
Węgry	47,3	16,8	0,3	5,8	n/d	n/d
Irlandia	159,1	156,4	9,8	12,3	30,9	-80,6%
Włochy	76,4	140,3	85,9	137,7	103,7	+35,7%
Łotwa	163,1	59,1	12,1	4,4	n/d	n/d
Litwa	159,1	113,5	43,2	31,1	55,0	-65,4%
Luksemburg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	n/d
Malta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	n/d
Niderlandy	27,7	88,0	41,9	28,1	13,6	-50,9%
Polska	361,0	225,1	241,0	466,0	706,6	+95,7%
Portugalia	10,2	19,0	9,6	10,9	8,1	-20,2%
Rumunia	99,7	258,4	92,7	134,2	141,5	+41,9%
Słowacja	13,9	32,3	15,3	16,2	16,7	+19,9%
Słowenia	34,8	94,4	70,3	97,1	74,7	+114,7%
Hiszpania	105,5	150,1	98,4	153,1	n/d	n/d
Szwecja	60,8	7,6	0,0	0,0	0,0	-100,0%

Źródła: WITS / UN Comtrade, „Fertilizers imports from Russian Federation”

„n/d” oznacza brak zweryfikowanych danych przede wszystkim dla 2025, a nie wartość zerową.

Rok 2024 jest obecnie ostatnim, dla którego są dostępne pełne dane statyczne dla danej grupy towarowej. Dlatego udział % w ramach samej EU jest przedstawiony poniżej właśnie na bazie roku 2024 w uporządkowanej kolejności, poczynając od największego importera w EU.

Lp.	Państwo UE	2024, mln USD	Udział % w UE
1	Polska	466.0	25.7%

Lp.	Państwo UE	2024, mln USD	Udział % w UE
2	Francja	261.5	14.4%
3	Niemcy	185.5	10.2%
4	Hiszpania	153.1	8.5%
5	Włochy	137.7	7.6%
6	Rumunia	134.2	7.4%
7	Słowenia	97.1	5.4%
8	Bułgaria	71.8	4.0%
9	Belgia	41.0	2.3%
10	Litwa	31.1	1.7%
11	Grecja	30.7	1.7%
12	Holandia	28.1	1.6%
13	Czechy	23.1	1.3%
14	Finlandia	16.9	0.9%
15	Słowacja	16.2	0.9%
16	Irlandia	12.3	0.7%
17	Portugalia	10.9	0.6%
18	Chorwacja	6.0	0.3%
19	Węgry	5.8	0.3%
20	Łotwa	4.4	0.2%
21	Austria	1.2	0.1%
22	Estonia	0.3	0.0%
23	Dania	0.0	0.0%
24	Cypr	0.0	0.0%
25	Malta	0.0	0.0%
26	Luksemburg	0.0	0.0%
27	Szwecja	0.0	0.0%

Źródło: WITS / UN Comtrade

Ad 10.

MRiT na bieżąco monitoruje sytuację w gospodarce oraz w jej poszczególnych sektorach, w tym również sytuację rynkową sektora nawozowego, opierając się o dane statystyczne oraz ścisły dialog z przedstawicielami branży. Wyniki monitoringu sektora nawozowego wskazują, że kluczowym wyzwaniem dla konkurencyjności polskich producentów nawozów

oraz stabilności strategicznych polskich przedsiębiorstw sektora chemicznego pozostaje silna presja ze strony importu z krajów trzecich. Istotną barierą są również wysokie koszty energii oraz kluczowych surowców, w szczególności gazu ziemnego, stanowiącego niezbędny składnik w produkcji nawozów azotowych i determinującego główną część kosztów ich wytworzenia. Przy braku wyrównanych warunków konkurencji sytuacja ta stawia unijnych producentów w trudniejszej pozycji wobec podmiotów spoza UE.

W tym kontekście MRiT stoi na stanowisku, że kwestia ochrony rynku nawozowego i bezpieczeństwa żywnościowego wymaga skonsolidowanych działań na poziomie całej Unii Europejskiej. Działania te powinny być skierowane na ochronę wspólnego rynku przed nieuczciwą konkurencją, na zapobieganie nadmiernemu uzależnieniu od niepewnych kierunków dostaw oraz na budowanie strategicznej autonomii przemysłowej UE.

W odpowiedzi na te wyzwania kluczowe są działania na poziomie unijnym, w tym przyjęty w maju 2026 r. przez Komisję Europejską *Plan działania w sprawie nawozów: partnerstwo na rzecz zapewnienia dostępności, przystępności cenowej i autonomii strategicznej w zakresie produkowanych w UE nawozów: COM(2026) 310 final*, dostępny pod linkiem: https://commission.europa.eu/news-and-media/news/europes-plan-boost-fertiliser-supply-and-food-security-2026-05-19_pl. Celem planu jest wzmocnienie strategicznej autonomii UE, ochrona rynku przed nieuczciwą konkurencją oraz zapewnienie stabilności dostaw.

Równocześnie, w maju 2026 r. UE zawiesiła na rok część standardowych ceł na nawozy z innych państw, ale wyraźnie wyłączyła z tego Rosję i Białoruś. To pokazuje, że obecna polityka UE zmierza do dalszego wypierania rosyjskich nawozów z rynku europejskiego, nawet bez klasycznego embarga.

Ad 6 i 11.

Kierując się m.in. interesem krajowych producentów nawozów, Polska aktywnie zabiegała o wprowadzenie wspomnianego w poprzednich punktach *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/1227* z dnia 17 czerwca 2025 r. w sprawie zmiany stawek celnych mających zastosowanie do przywozu niektórych towarów pochodzących lub wywożonych z Federacji Rosyjskiej i Republiki Białorusi. Rozporządzenie to ogranicza import nawozów z Rosji i Białorusi do UE oraz stopniowo zmniejsza zależność rynku unijnego od dostaw z tych państw. Mechanizm został zaprojektowany tak, aby sukcesywnie, z roku na rok, wzmacniać poziom ochrony rynku UE poprzez stopniowe podnoszenie dodatkowych ceł, aż do osiągnięcia docelowego poziomu w 2028 r. Dzięki temu producenci europejscy otrzymują czas na dostosowanie się i zwiększenie własnych zdolności produkcyjnych, a jednocześnie import z Rosji i Białorusi staje się stopniowo coraz mniej konkurencyjny.

Jednocześnie należy podkreślić, że obowiązuje także *Rozporządzenie Rady (UE) 2026/1181* z dnia 22 maja 2026 r. w sprawie zawieszenia ceł wspólnej taryfy celnej, o których mowa w art. 56 ust. 2 lit. c) *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013, otwarcia autonomicznych kontyngentów taryfowych na niektóre nawozy i określenia sposobu zarządzania tymi kontyngentami*. Rozporządzenie to tymczasowo zawiesza cła wspólnej taryfy celnej, m.in. na towary wykorzystywane do produkcji nawozów azotowych, niektóre nawozy azotowe i mieszanki zawierające azot. Mając na względzie interes unijnych, w tym krajowych producentów, Polska była przeciwko zaproponowanemu w rozporządzeniu rozwiązaniom, gdyż tymczasowo ułatwiają one dostęp do rynku europejskiego między innymi producentom nawozów. Z punktu widzenia naszej gospodarki istotna jest ochrona

krajowych producentów i stabilność krajowej produkcji, co w efekcie końcowym powinno przełożyć się także na zagwarantowanie dostępności nawozów dla polskich rolników.

Wspólna polityka handlowa, będąca jednym z fundamentów Unii Europejskiej, stanowi wyłączną kompetencję UE. Oznacza to, że kwestiami handlowymi w imieniu wszystkich państw UE zajmuje się Komisja Europejska, która dysponuje narzędziami mającymi na celu ochronę europejskich producentów przed szkodami powodowanymi przez nieuczciwe praktyki handlowe ze strony krajów spoza UE. Są to Instrumenty Ochrony Handlu (*Trade Defence Instruments* – TDI), do których należą środki antydumpingowe (AD), środki antysubsydyjne (AS) oraz środki ochronne typu Safeguard (SFG).

Jeżeli chodzi o nawozy, aktualnie obowiązują dodatkowe cła antydumpingowe na UAN (mocznikowo-saletrzan amonu) z Rosji, wprowadzone *rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2026/65 z dnia 6 stycznia 2026 r. nakładającym ostateczne cło antydumpingowe na przywóz mieszanin mocznika i azotanu amonu pochodzących z Rosji, Trynidadu i Tobago oraz Stanów Zjednoczonych Ameryki w następstwie przeglądu wygaśnięcia na podstawie art. 11 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1036*.

Warto pamiętać, że postępowania antydumpingowe (AD), antysubsydyjne (AS), a także postępowania ochronne (Safeguard – SFG) wszczynane są na podstawie wniosku złożonego do Komisji Europejskiej przez przemysł lub jego stowarzyszenia. Zgodnie z regulacjami UE, skarga musi być poparta przez firmy reprezentujące co najmniej 25% całkowitej produkcji UE danego towaru. Skarga musi zawierać dowody na dumping/subsydia oraz szkodę dla branży i związek przyczynowy między tymi elementami. Komisja Europejska decyduje o wszczęciu postępowania, publikując zawiadomienie w Dzienniku Urzędowym UE.

Należy zatem podkreślić, że inicjatywa zmierzająca do ochrony pozycji sektora nawozowego w związku z silną presją ze strony importu z krajów spoza Unii Europejskiej należy do przemysłu, przy wsparciu i zaangażowaniu administracji publicznej. Polska administracja, pozostając w stałym kontakcie z przemysłem, stanowi wsparcie dla zapewnienia ochrony polskich i europejskich producentów po wszczęciu postępowania przez Komisję Europejską.

Z upoważnienia, z wyrazami szacunku

Michał Baranowski

Podsekretarz Stanu

/ kwalifikowany podpis elektroniczny /

w Ministerstwie Rozwoju i Technologii